

Wendelboes Radioskole

af S. Bøje Larsen

En meget ung Ib Weinschenk

Ib Weinschenk, medl. nr. 2847, har via Lizzie Moe sendt mig et brev, hvori han foreslår, at jeg skal skrive lidt om Wendelboes Radioskole. Det gør jeg gerne, selv om der sikkert er adskillige andre, der kunne tilbyde en bedre beskrivelse af skolen og dens miljø. Men jeg vover forsøget. Forhåbentlig er der gode kolleger, som fristes til at uddybe emnet i skriftlig form i »Radiotelegraf«.

Danmark var i sin tid beriget med mange skoler, der tilbød undervisning i radiotelegrafi. Den første civile skole var »Centralundervisningsanstalten for Radiotelegrafi«. Den lå i Svendborg. Men den kongelige, ildsprudende marine, Søværnet, husede nu nok den først etablerede radioskole i Danmark. Det militære etablissement skal af indlysende grunde altid ligge i front med seneste udvikling af anvendelige opfindelser. Og sådan var holdningen også først i forrige århundrede.

Den geniale opfindelse, radiotelegrafen, fik sin op-

blomstring i 1920'erne, da skibsfarten af konventionsmæssige- og kommercielle årsager så sig nødsaget til at udstyre sine fartøjer med »trådløs telegrafi« d.v.s med knaldgnistsendere og kohærer modtagere. Skibsradio-stationerne skulle selvfølgelig betjenes professionelt, og det førte til oprettelse af radioafdelinger ved de da eksisterende navigations-skoler. Skolerne i København og på Fanø fik radioafdelinger tilknyttet navigatørklasserne. Søværnets Signalskole producerede naturligvis også radiotelegrafister, og adskillige af disse kolleger afsluttede deres uddannelse med erhvervelse af civilt certifikat ved navigationsskolerne, og - ja rigtig mange valgte Wendelboes Radioskole med henblik på afslutning af deres uddannelse, så de kunne få en stilling som radiotelegrafist i koffardifarten. Det var i øvrigt blandt disse udmærkede marinetelegrafister, at ideen til oprettelse af »Skandinavisk Radiotelegrafistforening af 1917« opstod - og realiseret 6. oktober 1917.

Fortsættes side 9

Fortsat fra side 7

Wendelboe var fra Søværnet, uddannet ved Signalskolen. Ib Weinschenck, der gik på Wendelboes Radioskole i vinteren 1963-64, oplyser, at Wendelboe vistnok endte som »Radio-Mester«, i øvrigt den højeste specialistgrad, Søværnet havde den gang. Wendelboe åbnede sin private radioskole i Peder Skramsgade på Gammelholm i København? Han flyttede siden sin skole til tagetagen på Dampfærgevej nr. 9 i Københavns Frihavn. Her lå skolen lige til den lukkede for godt. Det var en glimrende skole og fristed for mange mennesker, der ville selv og kunne selv.

»Det var ikke kun unge mennesker, der frekventerede skolen. Der gik flere midaldrende, både mænd og kvinder, og de fleste havde vel ikke rigtigt regnet med at skulle ud på langfart senere. De syntes, at det var spændende at få et certifikat, og - skriver Ib Weinschenck - en af de gamle sagde da også deres faste landjob op, og tog en tur på de vilde vover senere. jeg har da mødt en del rundt omkring«.

Mange elever havde et job om dagen for at tjene til dagen og vejen, og så læste og trænede de energiske mennesker om aftenen i de beskedne lokaler på Dampfærgevej. Navigationsskolerne tilbød ikke aftenundervisning. Det gjorde Wendelboe og hans - senere - hjælpelærer Vandmose. Wendelboe havde så stor tilid til de energiske elever, at de kunne få udleveret nøgler til skolens lokaler, så de uafhængig af navigationsskolerne stive åbningstider kunne lukke sig ind på Wendelboes Radioskole og træne om aftenen eller i årlige morgentimer. Det var i øv-

rigt ikke ualmindeligt, at de mest ihærdige kunne nå frem til at bestå certifikatprøven til 2. klasse på et halvt år. Hør her, hvad Ib Weinschenck skriver i brevet til mig:

»Altså, dengang i 60-erne, hvor radiotelegrafister var så eftertragtede som aldrig før, og hvor rederne stod nærmest i kø for at få fat i os, fik jeg min eksamen fra Wendelboe. Bevares, lokalerne var måske ikke så fine derude under taget i Frihavnen, som de var på de statslige navigationsskoler. Udstyret var måske lidt alderende, men undervisningen var god og motivationen og glæden ved arbejdet var fremragende, så det gik bare flot. Jeg husker blot, efter veloverstået eksamen, at jeg kom til at sidde ved siden af P&Ts censor, overkontrollør Lindblad, som underskrev mit certifikat. Han sagde så de smukke ord: »Ved De hvad, Weinschenck, de tre andre navigationsskoler har så travlt med gamle Wendelboe, men han laver lige så mange telegrafister, som de tre gør tilsammen, og jeg kan forsikre Dem om, at eksamen herude er endnu skrapere, end på de fine skoler« Selvfølgelig var der nogle, som ikke bestod, og så måtte de til Svendborg eller Fanø for at gå til omprøve i specielt morsning«

Wendelboe var en af radiotelegrafiens pionerer. Ib Weinschenck beretter følgende historie om den gæve marineofficer ved OXA:

»Men lad os vende tilbage til den gamle gnistsender. Wendelboe elskede dette gamle, ildsprudende stavær, der stod som et flot koryfæ i lokalet, og den blev brugt. Det var Wendelboes største fryd at få den til at trække nogle ordentlige gnister,

specielt, når de unge piger stod nærmest ved. Han fortalte en aften en lille historie fra hans ganske unge dage, da han sad på OXA med den rigtigt gamle knaldgnistsender. Efter mordet i Sarajevo i juni 1914 var der gang i kommunikationen, men Wendelboe erindrede især en dag, hvor hans knaldgnister fløjtede rundt i atmosfæren. På det tidspunkt var den franske præsident Pointcaré på vej hjem til Frankrig efter et besøg i Skt. Petersburg, og den tyske kejser Wilhelm II på vej hjein til Kiel efter et besøg i de norske fjorde, og på deres respektive store præsident- og kejserskibe mødtes de direkte i danske farvande, og dengang var der ingen HF, så al kommunikation med hjemlandet gik over OXA med videre forbindelse til Købmagergade. Og så klukkede gamle Wendelboe: »Der sad jeg så med det ene ETAT PRIORITÉ efter det andet fløjtende i luften, indtil jeg trykkede på nøglen og gamle OXA gik i luften. Så

holdt de kæft, indtil jeg tog den 1 efter 2.«

Fotografiet til denne artikel stammer fra en brochure med titlen »Nye skibe, nye mænd, frivillig i Søværnet«, udgivet i 1964. Billedet forestiller den unge konstabel Weinschenck, der sidder ved nøglen på en af de gamle fregatter. Ib Weinschenck viste billedet til Wendelboe, som nok syntes at billedet tog sig godt ud, men han tilføjede: »Hvad er det for en snotnøgle, De sidder og filer på?« På Wendelboes Radioskole havde man Store Nord nøgler, der var til at tage og føle på. Ib Weinschenck bemærker, at de miskendte nøgler i Søværnet var nu dem, man brugte. »Man manglede altid telegrafister i skibene, så vi knoklede i »kinsertørn med blind makker«, når vi sejlede, og det er rigtigt mange telegrammer - eller signaler, som man kaldte dem - jeg har sendt af sted med den lille »snot-nøgle«.

Næste blad udkommer
ca. 20. august 2002

Deadline for stof til
bladet er 17. juli 2002